

Wat met maximafilie in de thematische filatelie?

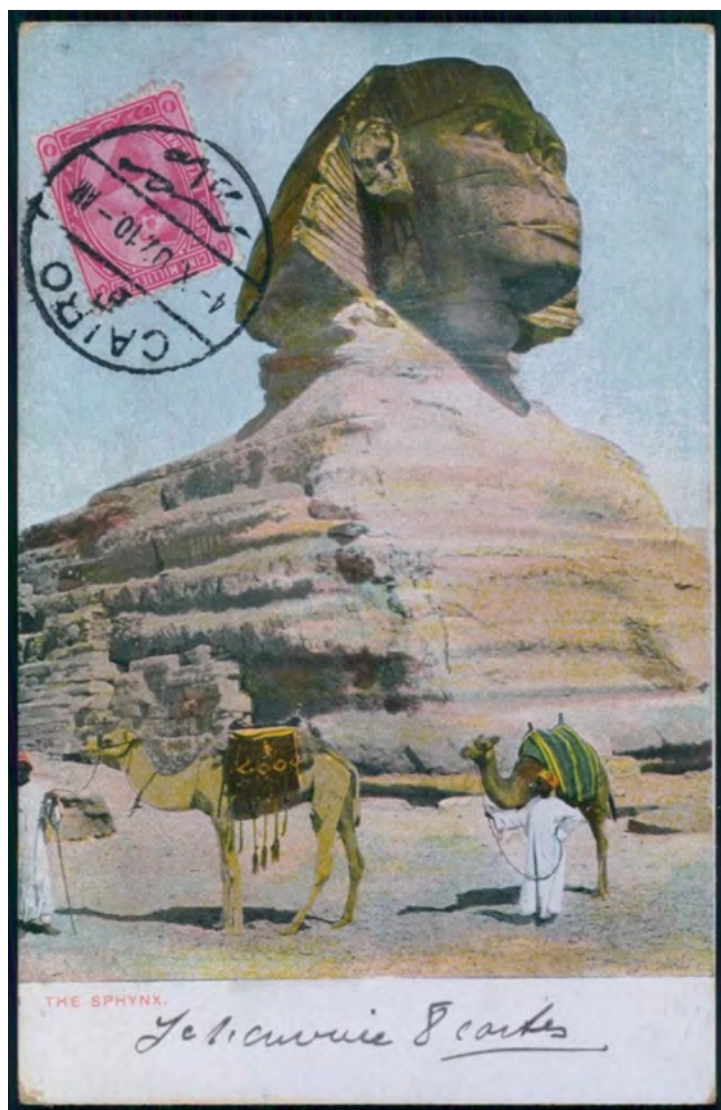
In deze rubriek “Hoekje van de Tema Tieker” is het woord **Maximafilie** of **maximumkaarten** nog maar zelden gebruikt. Wat is er nu goed of slecht aan? Wat is het?

In het ‘Hoekje van de Tema Tieker’ (HvdTT) nummer 2 schreven we, ik kopieer letterlijk:

“**Maximumkaarten:** Zijn prentbriefkaarten met op de beeldzijde de overeenstemmende postzegel en een afstempeling die eveneens met het onderwerp verband houdt. De maximumkaarten zijn ontstaan, in het begin van deze eeuw, toen toeristen opmerkten dat in Egypte enkele postzegels dezelfde afbeelding van de piramiden hadden als de postkaarten die verkrijgbaar waren. Gezien die overeenstemming plakten ze deze zegels op de beeldzijde van de kaart. Als die kaart dan ook in Cairo was afgestempeld dan vormde de kaart een der klassiekers van de maximafilie. Na enkele jaren heeft de Wereldpostvereniging echter het versturen van kaarten met een postzegel op de beeldzijde verboden. Sinds die datum is een maximumkaart dus maakwerk en wordt het zoals de F.D.C. slechts in zeldzame gevallen in de verzameling opgenomen en dan nog enkel indien de drie elementen, t.t.z. beeld, postzegel en stempel duidelijk met elkaar overeenstemmen. Veelvuldig gebruik in een verzameling dient vermeden te worden. Enkel als de afbeelding dient uitvergroet te worden kan men van een maximumkaart handig gebruik maken.”

In de volgende nummers van deze rubriek HvdTT werd er slechts een aantal keer het woord maximumkaart gebruikt in de ontradende vorm.

Waarom worden ze dan eigenlijk niet uitgesloten?



Over maximumkaarten is in het verleden eindeloos gediscussieerd door anderen uit de traditionele filatelie, postgeschiedenis of andere disciplines, maar voor ons, thematiekers, is de basis niet veranderd, wat volkomen normaal is. Laten we de zaak samenvatten door te zeggen dat maximumkaarten uit onze verzamelingen zouden moeten geweerd worden, zelfs als het in eerste instantie echte thematische maximumkaarten zijn, dat wil zeggen als er een maximale overeenstemming is tussen het onderwerp van de postzegel, de afbeelding op de kaart, de stempel en zijn bijschrift. Uiteraard allemaal in overeenstemming met het behandelde thema. Zelfs als de maximumkaart een mooie bijdrage kan leveren aan thematische informatie, bijvoorbeeld een weinig zichtbaar detail of de correctie van een fout op de postzegel. En tot slot, zelfs als we er op een intelligente en beperkte manier gebruik van maken, zonder de postzegel apart naast de maximumkaart te plaatsen, omdat dit een nutteloze herhaling is.

Waarom worden ze dan eigenlijk niet uitgesloten? Want in de toelichting bij het reglement staat toch dat de voorkeur moet worden gegeven aan correspondentie die in omloop is geweest en dat kan je zelden zeggen van maximumkaarten of FDC's. Er staat echter niet in de reglementen dat het niet mogelijk is om ze te gebruiken; we kunnen ze dus toch opnemen, maar met de kanttekeningen. Zoals oude maximumkaarten, dan kan het opnemen ervan een meerwaarde betekenen op filatelistisch vlak, naast de thematische bijdrage die ze kunnen leveren. Er zijn weinig opmerkingen over oude kaarten, met slechts één leesbare zijde, echte voorlopers van maximumkaarten.

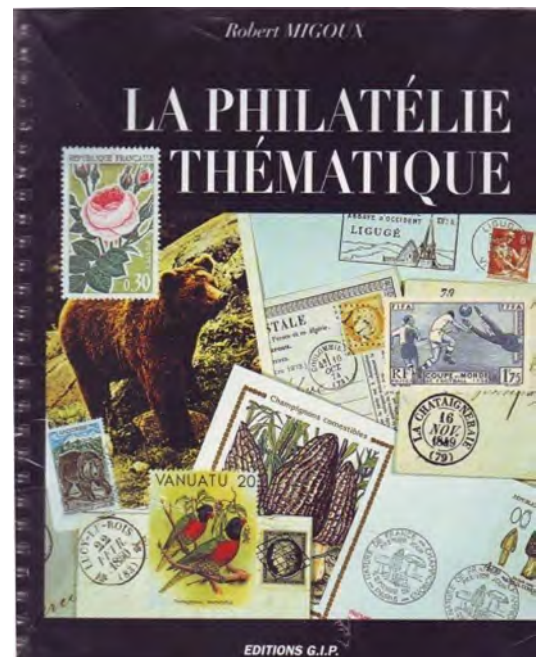
In die tijd, en totdat het UPU-congres in Caïro in 1934 het gebruik ervan verbood, was het mogelijk om kaarten op de geïllustreerde zijde te frankeren. Dit leidde vaak tot doublures tussen de postzegel en de afbeelding op de kaart: u kent allemaal de piramides en de sfinx van Egypte, maar ze komen in alle landen voor, met name landschappen, en in zeldzame gevallen personen. Moeten we ze in de verzameling opnemen? Het antwoord kan ja of nee zijn, waarbij ja geldt voor de zeldzame gevallen waarin de postzegel (en eventueel het stempel) de thematische informatie geeft en de kaart deze aanvult of verbetert.

Nu we het toch over prentbriefkaarten hebben, laten we nog eens een belangrijk punt herhalen: normale geïllustreerde postkaarten van welk land dan ook, uit welke periode of met welk onderwerp dan ook, mogen niet in de collecties worden opgenomen. Het feit dat ze in omloop zijn geweest, doet niet ter zake. Ook al is dat jammer, want vaak zijn ze mooi, zelfs heel mooi, en zouden ze een onbetwistbare thematische meerwaarde bieden. Ze worden niet aanvaard, dat is heel duidelijk. Niet alleen het reglement verbiedt dit expliciet, maar ook omdat de logica van 'uitgegeven door de post of met toestemming' ons dit oplegt, aangezien het om eenvoudige, particuliere en private vervaardigde dragers gaat. Het lijkt zielig dat documenten die in omloop zijn geweest alle waarde verliezen. Let op: deze opmerkingen gelden eveneens voor postkaarten zonder ingedrukte postzegel met officiële teksten of herdenkingen die zijn uitgegeven door postpropagandadiensten.

Ook voor deze kaarten geldt dat ze niet in aanmerking komen. Misschien worden ze ooit officieel erkend, maar op dit moment moeten ze buiten beschouwing blijven en kunnen de fervente verdedigers van diverse stellingen gerust zijn.

Ook belangrijk is om goed te onthouden dat iedereen vrij is om kaarten te kopen en ze voor zijn eigen plezier op zijn bladen te plaatsen, maar ze in geen geval in een wedstrijdcollectie te

In het boek van Robert Migoux « La Philatélie Thématique » - Ed. AFPT, 2001, geeft de auteur een  wat wil zeggen: met mate te gebruiken. Verder zegt hij het volgende: Een maximumkaart is een filatelistisch stuk dat voldoet aan zeer specifieke criteria die zijn vastgelegd in de teksten van de F.I.P. Deze kaarten mogen vooral niet worden verward met een willekeurig filatelistisch souvenir.



Ze moeten onderling een maximale overeenstemming vertonen wat betreft onderwerp, plaats en tijd. Ze bestaat uit drie elementen die aan elkaar gelinkt moeten zijn: een postzegel, een prent-briefkaart en een afstempeling.

14 Hoekje van de Tema Tieker

De elementen van de maximumkaart

De postzegel is natuurlijk het basiselement. Op basis daarvan worden de keuze van de postkaart en de afstempeling bepaald. Sinds 1974, het jaar waarin de eerste reglementen van de maximafilie werden aangenomen, mag er slechts één postzegel op de kaart worden afgebeeld. Belastingzegels, voorgefrankeerde zegels, fiscale zegels, zegels die in strijd zijn met de ethische code van de U.P.U. en dienstzegels zijn niet toegestaan, met uitzondering van zegels die aan het publiek worden verkocht (Verenigde Naties, UNESCO, Raad van Europa, enz.). Vignetten van frankeerautomaten zijn daarentegen wel toegestaan.



De **prentbriefkaart** moet een afbeelding bevatten die zo goed mogelijk overeenkomt met het onderwerp op de postzegel en niet alleen een overeenkomst in idee of veronderstelling.

Volgens Migoux en reglementen van de maximumkaart zal een postzegel bijvoorbeeld met als hoofdmotief het portret van een beroemde muzikant een kaart moeten tonen waarop de artiest ook staat afgebeeld en niet bijvoorbeeld zijn geboortehuis of zijn muziekinstrument, tenzij deze als secundair motief op de postzegel staan afgebeeld.

De **postkaart** moet normaal gezien in de handel verkrijgbaar zijn en mag geen postkaart zijn met een tekening of montage zijn die speciaal voor de uitgifte van de postzegel is ontworpen. Ook de postzegel zelf mag niet geheel of gedeeltelijk erop zijn weergegeven. Het formaat moet erkend zijn door het Wereldpostverdrag.

De **afstempeling**: hoewel de eerste twee regels met betrekking tot de postzegel en de kaart, zoals hierboven uitgelegd, geen probleem vormen in een thematische verzameling, is de derde regel, die betrekking heeft op de keuze van de afstempeling, restrictiever.

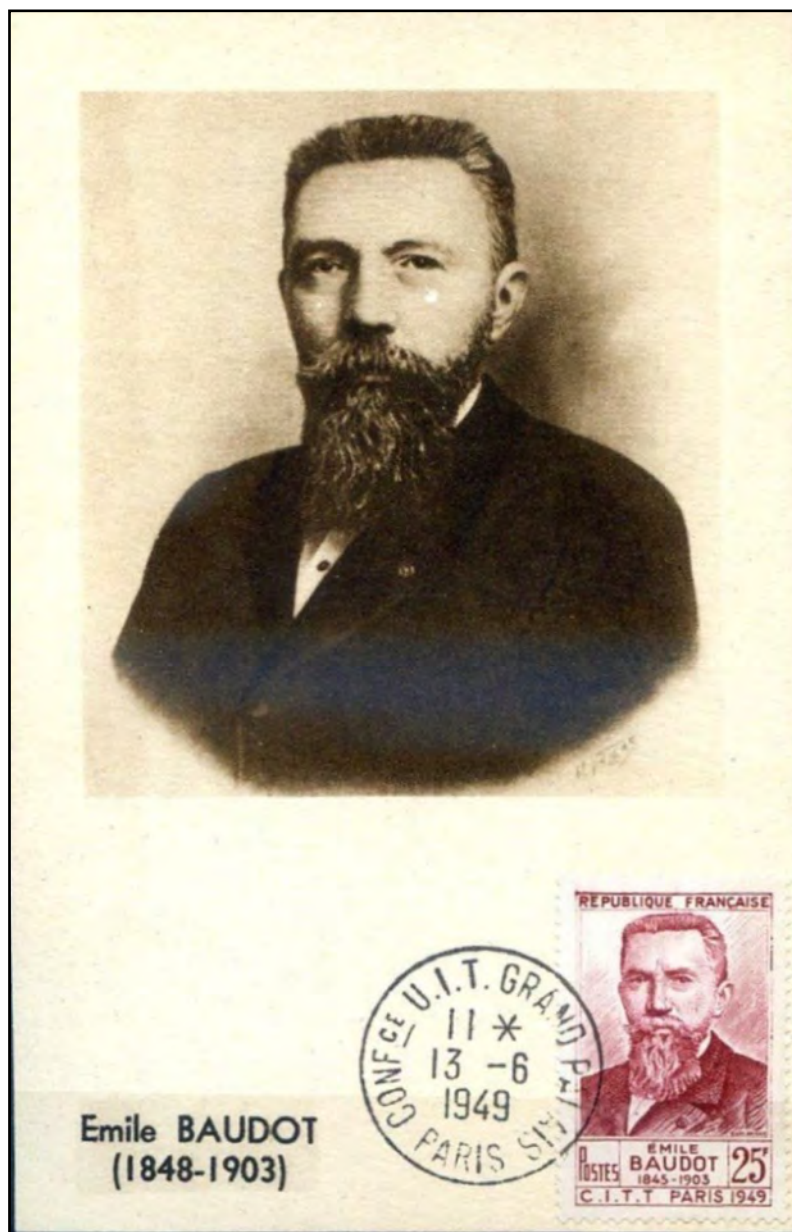


Volgens de aanbevelingen van de FIP: Naast de overeenstemming tussen het onderwerp, de afstempeling en de datum, zoals bepaald door de principes van de maximafilie, moeten deze documenten een afstempeling hebben die betrekking heeft op het bestudeerde thema.

Hoe moeten we dit laatste punt dan begrijpen? Een gewone afstempeling, aangebracht in de stad waar zich een monument bevindt dat het onderwerp is van de maximumkaart, voldoet perfect aan de richtlijnen van de maximafielen. Door de tekst of de afbeelding kan deze afstempeling ook aanvullende informatie over het thema geven.

Zo zou bijvoorbeeld voor een filmfestival van Cannes een eenvoudige postzegel van het strand in Cannes kunnen worden gebruikt en dat strand is ook geïllustreerd op de prentbriefkaart (zie afbeelding vorige bladzijde). In dit geval zou het verstandiger zijn om een afstempeling te kiezen die ofwel geïllustreerd is over het filmfestival, ofwel een tekst bevat die verwijst naar het filmfestival. Dit mag ook een tijdelijke afstempeling of een post- of vlagstempel zijn. Nog beter zou zijn om het cinemacomplex te tonen waar het festival doorgaat, maar ik vrees dat er geen postzegel van bestaat.

Het gebruik van maximumkaarten moet beperkt blijven tot enkele belangrijke documenten, voornamelijk om de informatie op de postzegel duidelijker te maken. Zo kan een maximumkaart bijvoorbeeld worden gekozen waarop een afbeelding volledig te zien is waarvan de postzegel slechts een detail weergeeft, of waarop bepaalde aspecten van een monument worden benadrukt die niet of nauwelijks zichtbaar zijn op de postzegel, of zelfs waarop een fout van de graveur wordt gecorrigeerd (zie afbeelding rechts).



Fout in geboortjaar op postzegel van Emile Baudot

Om thematisch gebruikt te kunnen worden, moeten de elementen echter wel op de postzegel of stempel staan. Zo zal men in een thematische verzameling over honden geen maximumkaart opnemen waarvan de postzegel een fragment van het schilderij is, maar waarop de hond alleen te zien is op de kaart waarop het schilderij in zijn geheel is afgebeeld. Deze regels zijn vrij streng, maar betekent dit dat alle maximumkaarten systematisch moeten worden afgewezen? Nee, zeker niet!

In de regel mag filatelistisch materiaal dat de uiteenzetting beter begrijpelijk maakt, nooit worden afgewezen. Een maximumkaart zoals hiervoor beschreven kan heel goed dat materiaal zijn. Bovendien zijn sommige oude kaarten van 50 jaar of meer geleden, die toevallig aan de criteria voor maximumkaarten blijken te voldoen, perfect geschikt voor thematische verzamelingen, waar ze bovendien de criteria 'staat van bewaring' en 'zeldzaamheid' kunnen verbeteren. Doch de ervaring leert dat juryleden er als eerste naar wijzen om het eruit te laten, maar waarschijnlijk niet met echte oude maximumkaarten. In ieder geval op internationale tentoonstellingen kom je ze zelden tegen en zeker niet in verzamelingen die hoog bekroond werden.